

Vergaderjaar 2021–2022

35 975 VI

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (VI) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 3

VERSLAG HOUDENDE EEN LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 15 december 2021

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid, belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer verslag uit te brengen in de vorm van een lijst van vragen met de daarop gegeven antwoorden.

De vragen zijn op 6 december 2021 voorgelegd aan de Minister van Justitie en Veiligheid. Bij brief van 10 december 2021 zijn ze door de Minister van Justitie en Veiligheid beantwoord.

Met de vaststelling van het verslag acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel voldoende voorbereid.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Van Meenen

De griffier van de commissie,
Brood

Vraag (1):

Welke bijzondere bijdragen zijn er beëindigd inzake het politiebudget?
Voor welke activiteiten?

Antwoord:

In totaal zijn 16 bijdragen beëindigd in 2020. Deze waren incidenteel toegekend, of hadden een doorlooptijd die vóór of in 2020 eindigde. Het betreft hier veelal projectbijdragen. Voorbeelden hiervan zijn kosten voor implementatie Europese vuurwapenrichtlijn en programmageden intelligence. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de bijlage bij de jaarverantwoording Politie 2020.

Daarnaast geldt voor een aantal bijzondere bijdragen die politie is toegekend dat eind 2020 een deel niet tot besteding is gekomen voor het doel waarvoor ze bestemd waren. Dit heeft o.a. als oorzaak dat de kosten van projecten zijn meegevallen. Van in totaal 36 bijzondere bijdragen heeft het incidenteel niet bestede deel een herbestemming gekregen binnen het politiebudget in 2021. Daarvan hebben 20 bijdragen een looptijd tot na 2020. Deze bijzondere bijdragen lopen gewoon door en zijn dus niet beëindigd

Vraag (2):

Kunt u aangeven waarop de verwachting van meevallers op het lager aantal afgegeven toevoegingen, op het project ZSM (Zo Snel, Slim, Selectief, Simpel, Samen en Samenlevingsgericht Mogelijk) en bij het programma herziening stelsel Rechtsbijstand zijn gebaseerd? Kunt u aangeven waarom u precies de bedragen die hier zijn genoemd verwacht (€ 41, € 5 en € 8 miljoen)?

Antwoord:

De corona-effecten zoals achterstanden en lagere aantallen zaken zijn mede van invloed op het aantal afgegeven toevoegingen. De afgegeven toevoegingen worden maandelijks gemonitord. Op basis van de afgeven toevoegingen tot nu toe is de verwachting dat er sprake zal zijn van een meevaller van circa 41 miljoen euro aan het eind van het jaar. Het programma herziening stelsel Rechtsbijstand verwacht een meevaller van circa € 8 mln. van het programmabudget 2021. Dit komt ook door corona-effecten en daardoor vertragingen in de planning. Tevens vergt de uitwerking van de rechtshulp pakketten meer tijd. De meevaller van € 5 miljoen euro op het budget van ZSM-rechtsbijstand heeft ermee te maken dat rechtsbijstand bij OM-afdoeningen pas per 1 april 2021 landelijk is ingevoerd en het onderdeel intensivering consultatiebijstand in ZSM-zaken nog niet is gestart.

Vraag (3):

Kunt u aangeven waarom het Openbaar Ministerie (OM) dit jaar een tekort van € 10 miljoen verwacht wegens hogere ICT-uitgaven?

Antwoord:

Het tekort op het ICT-budget kent verschillende oorzaken, waardoor met name de beheerkosten hoger zijn dan vooraf was geraamd. De onderliggende oorzaken zijn onder andere de toenemende onderhoudswerkzaamheden vanwege verouderde technologieën van de systemen van het OM, de hogere eisen aan de primair proces systemen en het in beheer moeten nemen van nieuwe (keten)systemen en -applicaties.

Vraag (4):

Kunt u aangeven waarom er € 32,5 miljoen euro minder nodig is voor de digitalisering van de strafrecht keten?

Antwoord:

Er is niet € 32,5 miljoen minder nodig voor de digitalisering. Dit bedrag betreft een overheveling van middelen naar organisaties binnen JenV die de projecten uitvoeren. De verwachting is dat de beschikbare middelen voor 2021 voor het grootste deel worden benut. In de halfjaarrapportage over de digitalisering van de strafrechtketen over de tweede helft van 2021 – die u naar verwachting begin 2022 ontvangt – wordt u over de besteding van de middelen nader geïnformeerd.

Vraag (5):

Kunt u toelichten waarom J&V nu een tegenvaller van € 44,6 miljoen heeft voor opvang asielzoekers? Hoe verhoudt zich dit tot de € 198,6 miljoen die bij de voorjaarsnota is teruggestort naar Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BuHa-OS)?

Antwoord:

Het COA wordt bekostigd op basis van de bezetting bij het COA van asielzoekers. Bij de 1e supplettoire begroting is de verwachte bezetting van 2021 verlaagd op basis van de laatste raming. De verwachting toen was dat de instroom lager zou zijn dan eerder verwacht en dat de gemeenten een groot deel van de taakstelling huisvesting zouden realiseren. Op basis van die verwachting en de toepassing van de afspraken rond de toerekening van eerstejaarsasiel aan Official Development Assistance (ODA) is toen de € 198,6 mln teruggestort aan BHOS. Bij 2e supplettoire begroting blijkt dat de bezetting bij COA hoger is dan verwacht, doordat de instroom hoger is dan verwacht en de uitstroom van vergunninghouders naar gemeenten achterblijft ten opzichte van de gehanteerde raming in de Meerjaren Productie Prognose (MPP), en dat heeft effect op de bekostiging van COA. COA heeft op basis van de nieuwe raming nog € 82,4 mln nodig om de bezetting te bekostigen. Op basis van de ODA-afspraken kan daarvan € 38,2 aan ODA worden toegerekend. Er resteert een tekort bij JenV van € 44,6 mln. die wordt gedekt door een uitname uit de asielreserve.

Vraag (6):

Waarom kan de tegenvaller van € 44,6 miljoen niet volledig worden toegekend aan het Official Development Assistance (ODA)-budget? Betekent deze verdeling dat bij de voorjaarsnota over 2021 ook een forse meevaller voor J&V bestond? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

De toerekening van eerstejaarsasiel aan Official Development Assistance (ODA)-ODA is gebonden aan de afspraken die zijn opgesteld door de OESO-DAC. Belangrijkste afspraak is dat alleen het eerste jaar van verblijf van asielzoekers afkomstig uit een door de Development Assistance Committee (DAC) aangemerkt land kan worden toegerekend. Omdat er in de bezetting bij COA veel asielzoekers en statushouders zitten die niet aan deze criteria voldoen kan slecht een deel van het tekort op de bekostiging COA aan ODA worden toegerekend.

In de voorjaarsnota 2021 had JenV geen grote meevaller omdat de meevaller voortkomend uit de lager dan verwachte bezetting bij COA is aangewend voor de terugbetaling aan ODA. Die terugbetaling was zo groot doordat naast de lagere bezetting ook veel asielzoekers en statushouders die verbleven bij COA niet voldeden aan de ODA-afspraken.

Vraag (7):

Kunt u uiteenzetten hoe precies gerekend wordt met de toekenning aan het ODA-budget? Welke asielzoekers vallen eronder? Voor welke termijn? Welk deel van het bedrag is toe te kennen aan het ODA-budget en wat komt voor rekening van J&V?

Antwoord:

De ODA-toerekening van eerstejaarsasiel wordt gebaseerd op de verwachting van de bezetting van COA. Daarbij wordt een aanname gedaan van het aantal asielzoekers dat voldoet aan de criteria van toerekening zoals gesteld door de OESO-DAC (OESO Development Assistance Committee).

Alleen de kosten van het eerste jaar van opvang van asielzoekers uit door de DAC aangewezen landen mogen worden toegerekend aan ODA

In de Begroting van JenV is bij artikel 37 een tabel opgenomen over de toerekening aan ODA. In 2022 zal ongeveer 46% van de kosten COA aan ODA kunnen worden toegerekend. Het overige deel komt voor rekening van JenV (54%).

Vraag (8):

Kunt u aangeven hoe het kan dat de ontvangsten uit griffierechten € 29 miljoen lager uitvallen dan geraamd – en daarmee bijna drie keer lager uitvallen dan waar in de post onverdeeld rekening mee is gehouden (€ 12 miljoen) – in verband met achterblijvende instroom van zaken? Waarom kon met deze achterblijvende instroom van zaken vorig jaar geen rekening worden gehouden, aangezien toen toch ook al duidelijk was welke effecten corona had op instroom van zaken?

Antwoord:

Als gevolg van de coronacrisis is het aantal ingestroomde zaken waarbij griffierecht kan worden geheven zichtbaar afgenomen. Voorjaar 2021 was het lastig te voorspellen hoe de corona-pandemie zich in de rest van het jaar zou ontwikkelen en wat de effecten daarvan zouden zijn op de instroom van zaken waarvoor door de rechtspraak griffierecht wordt geheven. Op basis van extrapolatie is toen de inschatting gemaakt dat er dit jaar ongeveer € 24 mln. aan minderontvangsten aan griffierechten zouden komen ten opzichte van het ontvangstenkader op de JenV-begroting 2021. Door het kabinet is er toen compensatie gegeven voor 50% van de geraamde minderontvangsten (€ 12 mln.). Bij najaarsnota is zichtbaar dat de griffierechten-ontvangsten nog verder achterblijven.

Vorig jaar kon er nog geen rekening worden gehouden met deze effecten, omdat ten tijde van het opstellen van de begroting van het Ministerie van Justitie en Veiligheid 2021 de omvang en de impact van de coronapandemie op de griffierechten-ontvangsten lastig te voorspellen waren.

Vraag (9):

Zijn de vertalers en tolken voor de rechtbanken nog aan het staken? Zo ja, wat zijn hun eisen?

Antwoord:

Ja, één van de acht beroepsorganisaties heeft opgeroepen om op de 1e, 11e en 21e van de maand werk te weigeren van alle overheidsinstanties en de bemiddelaars. Daarnaast is opgeroepen om geen enkele opdracht aan te nemen voor RC-zittingen en raadmierzittingen op alle dagen van de maand. Deze beroepsorganisatie vertegenwoordigt enkel C1 tolken en vertalers. Ook hebben ons berichten bereikt dat voor bepaalde Westerse talen, zoals Duits, Spaans en Italiaans, tolken solidair zijn en tot en met 1 januari 2022 geen enkele opdracht van de overheidsdiensten aannemen. Deze beroepsgroep heeft als doel de tarieven van de overheid te laten indexereren. Dit staat haaks op de stelselwijziging die onlangs is ingevoerd en die op dit moment geïmplementeerd wordt. Daarnaast kan het ophogen van tarieven voor een bepaalde doelgroep niet op zichzelf en los gezien worden van andere doelgroepen of andere ministeries. De vernieuwde systematiek gaat er van uit dat de prijzen in markt tot stand komen door onder andere vraag en aanbod in bepaalde expertises. De

werking hiervan wordt nadrukkelijk gemonitord in de geïmplementeerde nieuwe contracten.

Vraag (10):

Kunnen de meevallers op de rechtsbijstand (minder toevoegingen, ZSM en stelselherziening) verder worden toegelicht?

Antwoord:

Zie antwoord vraag 2.

Vraag (11):

Welke verklaringen zijn er voor het aantal afgegeven toevoegingen op de gesubsidieerde rechtsbijstand in 2021?

Antwoord:

Het is niet mogelijk is om directe causale verbanden te leggen tussen ontwikkelingen in het aantal toevoegingen en mogelijke oorzaken. Er zijn namelijk meerdere (autonome) factoren die aan de geconstateerde wijzigingen in de aantallen toevoegingen ten grondslag kunnen liggen. Denk daarbij, naast uiteraard een effect van COVID-19, aan demografische factoren, economische factoren en internationale ontwikkelingen.

Vraag (12):

Wordt het aantal afgegeven toevoegingen op de gesubsidieerde rechtsbijstand – dat al jaren lager uitvalt dan verwacht – onderzocht?

Antwoord:

De Raad voor Rechtsbijstand monitort de aantallen afgegeven toevoegingen voortdurend. Tot 2018 werden de cijfers en trends jaarlijks gepubliceerd in de (papieren uitgave van de) Monitor Gesubsidieerde Rechtsbijstand. Sindsdien publiceert de Raad voor Rechtsbijstand cijfers en trends digitaal.

Vraag (13):

Wat is de reden van het lagere aantal afgegeven toevoegingen?

Antwoord:

Zie antwoord vraag 11.

Vraag (14):

Waarom is er sprake van lagere uitgaven bij het programma herziening stelsel Rechtsbijstand? Gaat het om een meevaller of worden er dingen niet gedaan? In het laatste geval, welke dingen?

Antwoord:

Zie antwoord vraag 2.

Vraag (15):

Welke projecten, naast de ICT-projecten, lopen vertraging op als het gaat om de aanpak van ondermijning? Wat is de reden van vertraging?

Antwoord:

De kasschuif voor de ondermijningsaanpak heeft, naast twee grote ICT-projecten, in het bijzonder betrekking op het Strategisch Kennis Centrum (SKC) in Zeeland. Het SKC heeft in 2021 niet alle voorziene investeringen kunnen uitvoeren. Enkele investeringen, zoals het inrichten van een videowall, zullen in 2022 plaatsvinden. Het benodigde investeringsbudget is daarom doorgeschoven naar 2022.

Vraag (16):

Ten aanzien van het Ultimate Beneficial Owners (UBO)-register: wat wordt er bedoeld met de overboeking naar Financiën in het kader van een actualisering?

Antwoord:

De overboeking is vanuit JenV voor de handhaving van de UBO-registers, die is belegd bij Bureau Economische Handhaving. Dat Bureau valt onder de Belastingdienst en daarmee onder het Ministerie van Financiën. Financiën en JenV betalen ieder 50% van de kosten voor activiteiten van dit Bureau.

Vraag (17):

Om hoeveel extra bloedonderzoeken in het kader van het besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer gaat het? Is dit een gevolg van toename van middelengebruik in brede zin in de samenleving?

Antwoord:

De mutatie die u aantreft in de begrotingstoelichting betreft een budget van 2,2 mln. dat het NFI jaarlijks nodig heeft voor bloedonderzoeken drugs in het verkeer. Dit bedrag is niet hoger dan voorgaande jaren en er is geen sprake van een uitbreiding van het aantal bloedonderzoeken. Daarmee is dit bedrag ook geen reflectie van een toename in middelengebruik in de samenleving.

Vraag (18):

Wat zijn de gegevens van de Meerjaren Productie Prognose (MPP)-migratieketen waard als de bezetting in 2021 op 120% van de prognoses uitkomt?

Antwoord:

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid ziet de MPP als een belangrijk en zorgvuldig sturings- en planningsinstrument. Voor het ramen van de bezetting bij het COA in 2021 is bij de gehanteerde MPP de verwachting dat de opgelopen achterstanden bij de uitstroom van vergunninghouders naar huisvesting in gemeenten in 2021 nog ingelopen konden worden. Een combinatie van het niet inlopen van deze achterstand en een verhoogde asielinstroom vanaf de zomer hebben geleid tot een hogere gemiddelde bezetting bij het COA. In de MPP van september 2021 heeft er, ook voor wat betreft de bezetting vanuit COA, een bijstelling plaatsgevonden ten opzichte van de MPP van februari 2021. De MPP van september wordt gebruikt bij het eerstvolgende begrotingsmoment (VJN 2022).

Bij de MPP wordt twee keer per jaar een integrale analyse gemaakt van zowel de huidige als de verwachte ontwikkelingen rondom een groot aantal factoren die de komende jaren de instroom van asielzoekers kunnen bepalen. De MPP wordt periodiek bijgesteld op basis van de inzichten, onzekerheden en aannames die op dat moment van kracht zijn voorafgaand aan de reguliere momenten in de Rijksbegroting (de voorjaarsnota / najaarsnota). Inherent aan een prognose is dat deze door vele externe factoren onderhevig is en daardoor erg complex blijft. Als er een afwijking optreedt in deze factoren zal ook de realisatie afwijken van de prognose.

Juist omdat de asielinstroom zo volatiel is, heeft het kabinet besloten om niet continu aanpassingen te treffen maar op vaste begrotingsmomenten. Het gevolg van deze keuze is dat bij een majeure verandering van het asielbeeld, de uitgangspunten van een voorliggende begroting kunnen afwijken van de actuele situatie.

Vraag (19):

Kan er alsnog een financiële tegenvaller worden verwacht op de begroting vanwege de hoge instroom van asielzoekers in 2021?

Antwoord:

Een financiële tegenvaller op de begroting kan zich nog voordoen, maar zal pas bij de afrekening met COA in 2022 zichtbaar worden. De actuele instroom ligt, mede als gevolg van de komst van de Afghaanse evacués, boven het niveau waar in de Meerjaren Productie Prognose (MPP) en begroting rekening mee is gehouden en zorgt in combinatie met een eerder opgelopen achterstand in de taakstelling huisvesting vergunninghouders voor een hoger dan geraamde bezetting bij het COA. Verschillen worden bij de voorjaarsnota betrokken en verrekend.